

رهبر سعادت

بآدلال علمی، تاریخی و فلسفی شارب دین محمد ﷺ رهبری می کند

جلد اول

تألیف:

علامه حضرت آیه الله حاج سید حسین خادمی اصفهانی

سرشناسه	: خادمی، حسین، ۱۲۸۰ - ۱۳۶۳.
عنوان و نام پدیدآور	: رهبر سعادت : با دلائل علمی، تاریخی، فلسفی، شما را با دین محمد (ص) رهبری می کند / تألیف حسین خادمی.
مشخصات نشر	: اصفهان: حوزه علمیه اصفهان، مرکز مدیریت، ۱۳۹۳-
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ج. ۱: 978-600-7302-12-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: اسلام — مطالب گونه گون
موضوع	: مسیحیت — مطالب گونه گون
موضوع	: یهودیت — مطالب گونه گون
موضوع	: ادیان — بررسی و شناخت
شناسه افزوده	: حوزه علمیه اصفهان، مرکز مدیریت
رده بندی کنگره	: BP ۱۳۹۳۱۱ ۱۳۹۳/خ
رده بندی دیویی	: ۰۲/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۲۵۸۵

انستیتوت مرکز مدیریت
حوزه علمیه اصفهان

■ رهبر سعادت ■ مولف: حسین خادمی ■ چاپ اول ۱۴۰۰ نسخه ■ بهار ۱۳۹۴
■ مرکز پخش: اصفهان، خیابان حافظ، مرکز مدیریت حوزه علمیه اصفهان ۰۳۱-۳۲۲۰۲۴۵۰

فهرست

ط	مقدمه.....
ك	زندگینامه مؤلف:.....
ك	نسب آیت الله خادمی رحمته الله علیه
م	استاد آیت الله خادمی:.....
م	هم مباحثه‌های آیت الله خادمی:.....
ن	اجازات بزرگان به آیت الله خادمی:.....
ص	تدریس:.....
ق	فعالیت‌های سیاسی:.....
ث	آیت الله خادمی از دیدگاه لوموند:.....
خ	ارتباط با علما:.....
ذ	مرجعیت حضرت امام رحمته الله علیه :.....
غ	خدمات اجتماعی و فرهنگی:.....
غ	تألیفات:.....
ظ	علت نگارش کتاب رهبر سعادت :.....
ا	رحلت.....
۱	سراغاز سخن.....
۳	دین و تدین.....
۵	نیازمندی‌های حیات اجتماعی.....
۱۰	لزوم تحقیق پیرامون دین.....
۱۵	راه دین صحیح.....
۱۶	آیا همه چیز باید از راه حش ثابت شود؟.....
۱۸	امتیاز انسان از حیوان.....
۲۱	علوم بشر در نتیجه قوهی تعقل است.....
۲۶	چرا غربی‌ها از دین غافلند؟.....
۲۸	دین حق.....

- توحید..... ۳۱
- چرا اصل وجود خدا از اصول دین حذف شده است؟..... ۳۱
- برهان اثبات صانع..... ۳۲
- صفات ثبوتیه..... ۳۵
- چرا مادیین در علت نخستین مختلفند؟..... ۴۰
- آیا ماده‌ی نخستین قابل تجزیه است..... ۴۴
- نتایج اعترافات دانشمندان اروپا..... ۴۶
- حربه‌ی تکامل به دو دلیل برندگی خود از دست میدهد..... ۴۹
- نظریه‌ی داروین و دانشمندان غرب..... ۵۲
- نظام در عالم طبیعت..... ۶۰
- وزیر خدا پرست و شاه ملحد..... ۶۲
- نظام در عالم نباتات..... ۶۴
- نظام در عالم حیوانات..... ۶۵
- شگفتی‌های خلقت گوش..... ۷۰
- شگفتی‌های ساختمان چشم..... ۷۳
- شگفتی‌های حیوانات..... ۷۸
- شگفتی‌های زندگی زنبور عسل..... ۸۱
- شگفتی‌های زندگانی مورچه..... ۸۲
- شگفتی‌های زندگانی عنکبوت..... ۸۴
- شگفتی‌های زندگانی نیکروفور..... ۸۵
- شگفتی‌های زندگانی یوبیل..... ۸۶
- شگفتی‌های زندگانی اودیترا..... ۸۶
- حشره‌ای که برای فرزندانش لفاف میسازد..... ۸۶
- شگفتی‌های زندگانی اسدالتمل..... ۸۷
- شگفتی‌های زندگانی خارپشت..... ۸۷
- از نیرنگ‌های موش..... ۸۸
- شگفتی‌های مرغ ملخ خوار..... ۸۸
- حیوانی که غریق را نجات می‌دهد..... ۸۹

- همکاری در زندگی حیوانات ۸۹
- چند داستان از زندگی میمونها ۹۰
- همکاری پرندگان همجنس و غیر همجنس ۹۱
- خانه سازی سگ دریایی ۹۱
- پرنده‌ای که قبل از تخمگذاری، غذای بچه‌هایش را تهیه می‌کند ۹۲
- ماشین جوجه‌کشی از الهامات مرغ اقتباس شد ۹۳
- نتیجه‌ای که از عجایب زندگی حیوانات به دست می‌آید ۹۴
- دو شگفتی که از زیادی وضوح مورد غفلت قرار گرفته است ۹۷
- از شگفتی‌های عالم بالا ۱۰۰
- دلیل بر توحید پروردگار ۱۰۲
- دلیل محسوس بر توحید باری تعالی ۱۰۳
- اقسام توحید پروردگار ۱۰۵
- پیرامون توحید افعالی ۱۰۸
- پیرامون عدل پروردگار: ۱۱۱
- حکمت برخی از بلاها و ناموزونی‌ها: ۱۱۶
- توجه عقل، از عدل خدا به نبوت عاقه ۱۲۳
- نیاز به راهنمایی بشر از جنس خود ۱۲۷
- چگونه باید پیغمبر و امام را شناخت؟ ۱۲۹
- دلیل پیامبری و امامت چگونه است؟ ۱۳۳
- چرا پیغمبران و شرایع متعدّدند؟ ۱۳۷
- دلیل بر راهی که اکنون باید پیمود ۱۳۸
- بررسی ادیان ۱۴۱
- بررسی دین موسی علیه السلام ۱۴۳
- پیامبری و کتاب موسی از نظر مسلمین: ۱۵۱
- یک داستان مضحک از تورات: ۱۵۳
- چرا تورات تحریف گردیده و چه زمانی این عمل اتفاق افتاده است؟ ۱۵۷

- ۱۶۱..... خلاصه‌ی حوادث بعد از حضرت موسی و سرگذشت تورات
- ۱۶۲..... داستان پیدا شدن تورات
- ۱۶۴..... حوادث بعد از یوشیا و سرگذشت تورات
- ۱۶۶..... عزرا؛ و ارتباط او با تورات
- ۱۶۷..... یک تحلیل تاریخی درباره‌ی سند تورات
- ۱۶۸..... بررسی برخی از احکام تورات
- ۱۷۶..... نگاهی به سایر کتب عهد قدیم
- ۱۸۱..... بررسی نبوت و دین عیسی علیه السلام
- ۱۹۶..... بررسی کتب عهد جدید
- ۱۹۷..... نویسندگان و تاریخ تألیف اناجیل چهارگانه
- ۱۹۸..... نه آنها پیغمبرند و نه اینها کتاب آسمانی است
- ۲۰۶..... اختلاف اناجیل در هویت مسیح
- ۲۰۸..... یک بیان مضحک از هویت عیسی علیه السلام
- ۲۰۹..... اختلاف کتب عهد جدید در مورد معنای پسر خدا
- ۲۱۳..... تناقضگویی و اشتباه مسیحیان
- ۲۱۶..... مسیحیان چگونه از خود دفاع می‌کنند؟
- ۲۱۷..... تفسیر روح الله و کلمه الله در قرآن
- ۲۱۹..... نظر قرآن نسبت به کتب عهدین
- ۲۲۵..... علل نفوذ مسیحیت در جهان
- ۲۲۹..... شریعت عیسی و احکام تورات
- ۲۳۰..... استدلال مضحک پولس برای نسخ تورات
- ۲۳۳..... علت دوم نفوذ مسیحیت
- ۲۳۴..... اصولی که مسیحیت کنونی از بت پرستی و عقاید فاسد گرفته است
- ۲۴۳..... سخنی کوتاه از دین زردشت
- ۲۴۵..... چند نمونه از احکام دین زردشت

مقدمه

گرچه جهان تشیع در زمان غیبت کبری، از نعمت حضور پر برکت امام عصر علیه السلام محروم بوده است، اما همواره روایات احادیث اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و فقهای نامداری بوده‌اند که شیعیان از نعمت وجود آنها منتفع شده‌اند. آنها با تفسیری همه فهم از معارف اسلامی، همچون ستارگانی درخشان، هدایتگر جان‌های تشنه‌ی معارف ناب اسلامی بوده‌اند و این تحقق نوید قرآنی است که فرمود: «وَيَا لَنَجْمٍ هُمْ يَهْتَدُونَ»^۱. در این میان وجود پر برکت فقیه مجاهد، حضرت آیت الله حاج آقا حسین خادمی اصفهانی، از رهبران تاثیر گذار این مرز و بوم بود که علم و عمل، دانش و بصیرت و عقل و عشق به اهل بیت علیهم السلام را یک جا جمع کرده بود و حقا تاثیر شگرفی در بصیرت افزایی دینی تاریخ معاصر داشتند. آن فقیه وارسته، با تلاش شبانه روزی خود در عرصه های دینی، علمی، سیاسی و اجتماعی و با بیان نافذ و قلم رسای خود، نقش بی بدیلی ایفا نمود و به تعبیر بنیانگذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی علیه السلام به حق خادم صادق شریعت بود، که ما باید با جان و دل قدرشان را بدانیم و در حیات و مماتشان، پیروی از سیره‌ی حسنه‌ی آنان کنیم.

یکی از آثار ماندگار معظم له، تالیف کتاب نفیس «رهبر سعادت» بود که برای اولین بار در سال ۱۳۱۸ ه.ش در تهران به چاپ رسید، ولی بلافاصله نایاب گردید. از همین‌رو در سال‌های ۱۳۲۱، ۱۳۳۹ و ۱۳۴۹، تجدید چاپ گردید. این کتاب با روشی ابداعی و اسلوبی جدید- که بعدها کتاب‌های زیادی با استفاده از آن روش به چاپ

رسید- و با بیانی همه فهم و در عین حال علمی و با استشهاد با آیات قرآن کریم و گنجینه ارزشمند روایات اهل البیت (علیهم السلام) و استفاده از نکات ظریف علمی و کلام اندیشمندان غربی، به رد مادی‌گری و اثبات توحید و نبوت ختمی مرتبت، حضرت محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله) نموده است. استناد به کلام فلاسفه و اندیشمندان غربی در آن سال‌ها، قدری عجیب می نماید، ولی حقیقتاً تاثیر زیادی بر جای گذاشت؛ چون به مصداق

الحق ما شهدت به الأعداء والخُسن ما اعترفت به الضراء
کلام علمای منصف ادیان دیگر، بسیاری از شبهات را خود به خود مرتفع می سازد.

برگزاری همایش خادم شریعت، به همت حوزه علمیه صدر بازار اصفهان، پس از گذشت ۳۰ سال از رحلت آن عالم متقی، فرصت مغتنمی بود تا بار دیگر، این کتاب با ویرایش و مصدر یابی جدید، تجدید چاپ گردیده و در دسترس علاقمندان به معارف اسلامی قرار گیرد. جالب است که بدانیم، شبهاتی که ایشان با زیرکی در کتاب خود طرح کرده و به صورت مستدل پاسخ داده‌اند، امروزه هم با بیان‌های مختلف، در فضای مجازی منتشر می گردد؛ لذا این کتاب هنوز هم پس از گذشت سال‌ها، قادر به رفع بسیاری از شبهات، خواهد بود.

در پایان لازم می دانیم از فاضل ارجمند، حجة الاسلام حیدر ملایی که زحمت ویرایش و مصدر یابی این کتاب را متحمل شده اند، نیز تشکر نماییم.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

اصفهان، اسفند ماه ۱۳۹۳

دبیرخانه همایش خادم شریعت

زندگی نامه مؤلف^۱:

علامه، فقیه مجاهد، حضرت آیت الله حاج آقا حسین خادمی،^۲ فرزند آقا سید ابوجعفر خادم الشریعة، عالم، محقق جلیل و فقیه نبیل، از اجله‌ی علمای معاصر اصفهان و رییس حوزه علمیه این شهرستان و از مدرسین عالی مقام و از خدمتگزاران صدیق انقلاب اسلامی ایران بودند. نامبرده در روز جمعه، سوم شعبان سال ۱۳۱۹ هـ ق در اصفهان و در خانواده علم و سیادت متولد گردید. مادرش، دختر مرحوم حاج میرزا فضل الله صدر الشریعه، فرزند میرزا نصیر ملا باشی بوده است.

نسب آیت الله خادمی رحمته الله علیه

الف: خاندان شرف الدین :

نسب پدری آیت الله خادمی به سلسله‌ی سادات با فضیلت شرف الدین باز می‌گردد. در نقباء البشر آمده است: «این خاندان، شرافت تبار و بزرگی نژاد را با هم

۱ - به قلم حجة الاسلام والمسلمین مجید جلالی دهکردی، از اساتید و پژوهشگران حوزه علمیه اصفهان.
۲ - مشاهیر مدفون در حرم رضوی، ص ۱۲۸-۱۲۹؛ تاریخ علمی و اجتماعی اصفهان، ج ۱، ص ۲۹۰-۲۸۸؛ مجله نور علم، شماره مسلسل ۳۵، خرداد ۱۳۶۹ هـ ش، ص ۱۰۷-۹۰؛ گنجینه دانشمندان، ج ۳، ص ۹۰؛ رجال اصفهان، ص ۲۳۷؛ اعلام اصفهان، ج ۲، ص ۶۱۲-۶۱۱؛ ریشه ها و جلوه های تشیع و حوزه علمیه اصفهان، ج ۱، ص ۴۲۵-۴۲۳؛ نقباء البشر، ج ۲، ص ۵۱۹-۵۱۸؛ الذریعه، ج ۱۱، ص ۳۱۰؛ خادم شریعت، ص ۱۵؛ گلشن ابرار، ج ۳، ص ۴۳۹؛ فهرس مخطوطات آیه الله خادمی الاصفهانی، ص ۵۱-۹.

در خود گردآورده است و علم و عمل با هم در آن جمع گردیده است و در رسیدن به مقامات عالی، گوی سبقت را از دیگران ربوده‌اند و مردانی در آن درخشیده‌اند که دین اسلام و مذهب امامیه را یاری کرده‌اند. نیای آنان، شرف‌الدین، سید گرامی ابو محمد ابراهیم بن زین‌العابدین، از تباری کریم و خمیره‌ی او از شرف سرشته شده است. نسب والا و شریفش در همه نوادگان وی استوار است و در خاندان او جز ارجمندان یافت نمی‌شود.^۱ سلسله نسب سید شرف‌الدین در نقباء البشر به ترتیب نام برده شده، تا به امام هفتم شیعیان، حضرت امام موسی کاظم علیه السلام و سپس به حضرت علی علیه السلام رسیده است.

ب: خاندان بزرگ صدر:

خاندان بزرگ و شریف صدر، از دیگر خاندانی است که آیت الله خادمی بدان منتسب است. در نقباء البشر درباره خاندان صدر آمده است: «آل صدر من اشهر الاسر العلویة واعرقها فی العلم والفضل والادب والورع وقد خرج منها جماعة من فحول العلماء واساطین الفقهاء».^۲ این خاندان در کشورهای لبنان و سوریه، از سابقه‌ی دیرینه‌ی علمی و فقهی برخوردار است، به گونه‌ای که اکثر رجال آن در زمره‌ی مراجع تقلید و مشایخ صاحب اجازه در نقل روایات و یا جزء مولفان و محققان دیگر علوم اسلامی شناخته می‌شوند. سرسلسله این خاندان - سید صدر الدین محمد موسوی عاملی متوفی ۱۲۶۳ هـ.ق - با خاندان شرف الدین نسبت مشترکی دارند؛ به عبارت دیگر این طایفه نیز سرانجام سیادتشان به امام کاظم علیه السلام می‌رسد. گذشته از آن که پدر سید صدر الدین محمد - سر سلسله خاندان صدر - از نوادگان شیخ حر عاملی علیه السلام می‌باشد. سید صدر الدین صدر که فقیهی اصولی، عمیق النظر، دقیق التفکر، ادیب و شاعر و دارای کمالات معنوی بوده است، از این خاندان است. ^۳ امام موسی صدر فرزند وی

۱ - نقباء البشر، ج ۲، ص ۵۱۸-۵۱۹.

۲ - نقباء البشر، ج ۲، ص ۴۴۵.

۳ - برای اطلاع از شرح حال ایشان، رجوع شود به: آثار الحجة، ج ۱، ص ۲۰۱؛ ریحانة الادب، ج ۳، ص ۴۲۷.

است. شهید سید محمد باقر صدر، نابغه‌ی کم نظیر عرصه فقه و اصول و مجاهد عرصه‌ی سیادت، از دیگر شخصیت‌های علمی و انقلابی این خاندان است.

آیت الله خادمی از ناحیه پدر از فرزندان سید ابو جعفر بن سید صدر الدین محمد بن صالح بن محمد بن سید شرف الدین است که ایشان از ناحیه مادر به مرحوم کاشف الغطا وابسته است. پدر آیت الله خادمی، سید ابو جعفر عاملی از بزرگان حوزه علمیه اصفهان بودند. علامه سید حسن صدر در معرفی ایشان نوشته‌اند:

«الاصفهانى المولد والمنشأ منه بنت شيخ الطائفة الشيخ جعفر كاشف الغطاء كان سيِّداً جليلاً عالماً فاضلاً خيراً متعبداً صالحاً قرا على علماء اصفهان واختص بالسيد العلامة السيد اسدالله صاحب الجری فی الغری ، ابن حجة الاسلام السيد محمد باقر وكان صهره وتلمذ عليه فى الفقه وعرض عليه ما كتبه ، فكتب عليه الثناء عليه بالفضل.

جاء السيد ابو جعفر الى العراق لزيارة الائمة عليهم السلام وبقي مدة ، ثم رجع الى وطنه اصفهان وتوفى بها سنة ثيف وعشرين وثلاثمائة بعد الالف (۱۳۲۴) وكانت ولادته سنة ۱۲۵۲»^۱.

اساتید آیت الله خادمی:

ایشان در اصفهان از محضر حضرات آیات آقا میرزا احمد مدرس، سید محمد صادق مدرس خاتون آبادی، ملا عبد الکریم گزی، شیخ علی مدرس بزدی، علامه سید محمد نجف آبادی، سید علی مجتهد نجف آبادی و سید میرزا اردستانی و در نجف اشرف از محضر، حضرات آیات سید ابوتراب خوانساری، سید ابوالحسن مدیسه‌ای اصفهانی، شیخ محمد جواد بلاغی، میرزا محمد حسین نائینی و آقا ضیاءالدین عراقی قدس سرهم بهره برد.

هم مباحثه‌ای‌های آیت الله خادمی:

ایشان درس های اساتید را با آیات عظام میلانی، علامه طباطبائی، سید ابوالقاسم

نقیاء البشر، ص ۹۴۳؛ دانشمندان و بزرگان اصفهان، ج ۲، ص ۷۲۹.

۱ - تکملة امل الآمل، ج ۱، ص ۴۱۳.

خوبی، شیخ محمد علی کاظمی خراسانی و سید عبدالحسین طیب قدس سرهم ،
بحث می نمودند.^۱

اجازات بزرگان به آیت الله خادمی: متن اجازه‌ی آیت الله آقا ضیاء عراقی:

الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام على سيد الانبياء محمد وآله الطاهرين
والسلام علينا وعلى عباد الله الصالحين وبعد لا يخفى على اخواننا المؤمنين ان
جناب العالم العامل والفاضل الكامل عماد العلماء وسناد الاتقياء علم الاعلام وملاذ
الانام الآغا ميرزا محمد حسين الموسوي الاصفهاني (دام علاه) نجل المرحوم
حجت الاسلام السيد ابي جعفر المشتهر بخادم الشريعة (طاب ثراه) قد اتعب نفسه
الشريفة في تحصيل العلوم الدينية، فقرأ على الاساطين والاساتيد، واخذ منهم
الحفظ الوافيه والقسمه الكافيه حتى فاز بالمراد، وبلغ الى حد الاجتهاد، فله العمل
بما استنبط ويحرم عليه التقليد فيما اجتهد وليحمد الله تعالى على هذه المرتبة
الجليلة والنعمة الجزيلة واوصيه (دامت إفاضاته) ان لا يدع جانب الاحتياط في موارد
الشبهات فانه وسيلة النجاة وان لا ينساني من صالح الدعوات. والسلام عليه وعلى
اخواننا المؤمنين ورحمة الله و بركاته.

حرر ذا في العشر الثاني من شهر ذي الحجة الحرام من عام الخمسة و الاربعين
بعد الألف و الثلاثمائة.

صح من الأخير ضياء الدين العراقي

متن اجازه‌ی آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله الذي رفع قدر العلماء وجعلهم ورثة الانبياء،
وفضل مدادهم على دماء الشهداء، والصلاة والسلام على افضل السفراء واكمل
الاصفياء محمد خاتم الانبياء وآله المعصومين الطيبين الطاهرين الاوصياء .

وبعد، فلما كان من فضل الله على العباد ان سهل لهم سبل الرشاد وابان لهم

طرق السداد فجعل لحفظ الدين علماء مستحفظين لشرائعه و احكامه، فاخذ الخلف منهم وعن السلف ما استودعوا من علوم اهل العصمة والشرف حفظاً لهم عن الضياع وصيانة لها عن الانقطاع ، فلله درهم اذ عرفوا قدر العلم ما عرفوا ، وصرفوا من وجوه افكارهم ما صرفوا، وكان ممن سلك سلكهم واحتذى مثالهم السيد السند والخبر المؤيد العالم العامل والفاضل الكامل ثقة الاسلام ولدنا الاعز الآقا حسين الخادم (سلمه الله تعالى) نجل المرحوم حجة الاسلام السيد ابي جعفر الموسوي خدام الشريعة آل مرحوم السيد صدرالدين العاملي الاصفهاني (دام تأييده) فانه (حفظه الله) قد صرف نقد عمره في تحصيل العلوم الدينية وتنقيح القواعد الشرعية وحاز قصب سبق في مضمار العلم والبراعة، وفاز باتقان الصناعة من العلوم العقلية، وإمعان النظر في المباحث المرسوم النقلية، فبلغ بحمد الله اقصى مناه، وصار مجتهداً قادراً على استنباط الفروع الفقهية من مداركها المتقنة ، فيجوز له العمل بما استنبطه على النهج المألوف، وعليه مراقبة التقوى والاحتياط، واسأل الله ان يجعل علماً لعباده الصالحين، انه ولي المؤمنين.

الاحقر ابوالحسن الموسوي الإصفهاني

متن اجازہی آیت اللہ میرزا حسین نائینی:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين وفضل صلواته وتحياته على اشرف انبيائه محمد وآله الطاهرين والعنة الدائمة على اعدائهم اجمعين ابد الأبدین. وبعد، فإن جناب العالم العامل الهمام والفاضل العلم العلامة، صاحب القوة القويمة والسليقة المستقيمة والنظر الثاقب والحدس الصائب، الأغا حسين (ادام الله تعالى إفضاله و كثر في العلماء العاملين أمثالهم) نجل المرحوم حجة الإسلام الأغا السيد ابو جعفر العاملي الإصفهاني (طاب ثراه) ممن صرف في طلب العلم والعمل به معظم عمره واشتغل به شطراً من دهره، معتكفاً بجوار امير المؤمنين والائمة الطاهرين، ومستمداً من جهايزة الأساطين، حتى حاز الدرجات العالية وفاز بالمقامات المتعالية، حائزاً كمال الصلاح والسداد، فائزاً رتبة من الاجتهاد، فله العمل بما يستنبطه من الاحكام على النهج المألوف بين الأعلام. وأجزت له ان يروى عنى جميع ما صحت لى روايته من مصنفات اصحابنا الامامية بأسرها، وما روه عن غيرنا بطرقى المنتهية الى مهبط الوحي ومعدن العصمة والنبوة (صلوات الله عليهم اجمعين) وارجوه ان لا ينسانى من صالح الدعاء ان شاء الله تعالى.

والسلام عليكم و رحمة الله و بركاته

الأحق محمد حسين الغروي النائيني

متن اجازہی آیت اللہ میرزا آقا اصطهباناتی:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبى بعده وعلى الحافظين عهده. وبعد، فلا يخفى على أولى البصيرة والنحى أن العالم الأجل والفاضل الاكمل، عماد العلماء الأتقياء وسناد الأفاضل الاذكياء، التقى التقى الصفى الزكى، جامع الأخلاق الزكية والصفات المرضية، ملاذ الإسلام الأغا ميرزا محمد حسين الموسوى الاصبهاني (ادام الله تعالى بقاءه و كثر في العلماء أمثاله) نجل المرحوم حجة الاسلام السيد ابى جعفر المشتهر بخادم الشريعة (قدس الله سره) قد أتعب نفسه الشريفة فى تحصيل العلوم الدينية واكتساب المعارف اليقينية، حتى حاز الدرجات العلى وفاز بالقدح المعلى، فله العمل بما استنبطها ويحرم عليه التقليد فيما

زندگینامه مؤلف: | ف

اجتهد. ولوصيه (دام تاييده) بملازمة التقوى ورعاية الاحتياط وان يدعها فى شىء من افاداته، فانه سبيل النجاة وارجو ان لا ينسانى من صالح الدعوات فى حياتى وبعد مماتى، كما لا انساه ان شاء الله تعالى.

حرره فى التاسع من شهر ذى الحجة الحرام من عام الخمسة والاربعين بعد الالف والثلاثمائة.

الاحقر الجانى ابراهيم الحسينى الشيرازى المدعو بالميرزا آقا وايضاً كان جنبه مجازاً منى فى أن يروى عنى جميع ما صحت لى روايته وجات لى اجازته عن مشايخى عن مشايخهم (اعلى الله مقامهم فى دار السلام) سيما المودعة فى الكتب الاربعة التى عليها المدار فى الاعصار والامطار؛ أعنى: الكافى والفقيه والتهذيب والاستبصار .

الاحقر الجانى ابراهيم الحسينى الشيرازى الاصطهباناتى المدعو بالميرزا آقا

متن اجازه‌ی آیت الله شیخ محمد کاظم شیرازی:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله الملك المَنَّان الذى فضل على دماء الشهداء
مداد العلماء الأعيان، والصلاة والسلام على خاصة دائرة الإمكان، محمد المبعوث
على الإنس والجان وآله الطاهرين مادام الغيب متصل بالعيان .

بعد، فان شرف العلم لا يخفى وفضله لا يحصى، قد ورثه اهله عن الانبياء ونالوا
به النيابة لخاتم الاولياء (صلى الله عليه و عليهم ما دامت الارض و السماء) وممن
تصدى للطلب والعمل به هو جناب العالم العلام والمهذب الهمام ثقة الاسلام الآغا
ميرزا محمد حسين الموسوى الاصبهاني (دامت تأييداته). فلقد بذل فى هذا السبيل
برهة من عمره واشتغل به شاطراً من دهره حتى فاز بالمراد وحاز ملكة الاجتهاد
فيحرم عليه التقليد فيما اجتهد وله العمل بما استنبطه من الاحكام على المنهج
المألوف بين الأعلام واوصيه (سَلِّمَهُ اللهُ تَعَالَى) بمراعاة الاحتياط فى جميع موارد
الشبهات؛ فأنه طريق النجاة وان لا ينسانى من دعواته الصالحات فى حياتى وبعد
الممات. والسلام عليه ورحمة الله وبركاته .

حرر ذا فى العاشر من شهر ذى الحجة الحرام من عام الخمسة والاربعين بعد
الالف والثلاثمائة.

تدریس:

آية الله خادمی باکسب اجازات روایتی واجتهاد به اصفهان مراجعت نمود و از
حين ورود تا هنگام وفات به افاده و افاضه و تدریس خارج فقه و اصول در مدرسه
صدر بازار مشغول بودند و صدها نفر از در س ایشان استفاده می نمودند.

۱- مدرسه صدر بازار با اراده و همت بلند و روح با سخاوت مرحوم محمد حسين خان صدر اصفهانی در قطعه
زمینی در حدود هشت جریب ساخته شد و تأسیس آن در سال ۱۲۲۰ق یعنی ۲۱۶ سال قبل بوده است، که بعد از
ساخت، مرکز مدارس حوزه علمیه اصفهان گردید و هزاران عالم و دانشمند از این مدرسه بیرون آمدند. برای اطلاع
از مدرسه صدر رجوع شود به: اصفهان دارالعلم شرق، ص ۱۸۶ و ریشه ها و جلوه های تشیع، ج ۲، ص ۳۹۵.

فعالیت‌های سیاسی:

دوره سلطنت رضا پهلوی:

آیت الله خادمی در مقطعی از تاریخ به اصفهان بازگشت که استبداد رضا خانی با همه توان خود کمر به دین زدایی و دین ستیزی بسته و با بستن درب حوزه ها و گشودن مراکز فساد، مؤمنین را در موضعی انفعالی قرار داده بود. ایشان در این برهه در مقابل اقدامات رضا خان قد برافراشت و به تغییر لباس و متحد الشکل کردن لباس مردان، کشف حجاب بانوان و جلوگیری از برگزاری مراسم عزاداری حضرت سید الشهداء علیه السلام اعتراض نمود. این اعتراضات باعث شد تا مأموران حکومت رضا خانی مدتی منزل او را تحت نظر قرار دهند به طوری که خروج وی از خانه ممکن نبود. در آن ایام که روحانیون فقط با شرایط و قوانین رضا خانی می توانستند از لباس روحانیت استفاده کنند، آقا حسین خادمی نیز از کسانی بود که در سال ۱۳۴۵ ه.ش از علمای نجف اجازه اجتهاد داشت ولی حکومت از دادن مجوز استفاده از لباس روحانیت به ایشان خودداری کرد.^۱

عشق به حضرت امام حسین علیه السلام و زنده نگهداشتن شعایر محرم وعاشورا، آیت الله خادمی را بر آن داشت تا در دوران خفقان سخت رضا خانی، نیمه‌های شب عده‌ای از خواص را به منزل دعوت کند و به عزاداری حضرت سید الشهداء علیه السلام بپردازد.

دوره سلطنت محمد رضا پهلوی:

از آن جا که اندیشه سیاسی آیت الله خادمی از فقه و دیانت بر خاسته بود، دخالت در امور اجتماعی و سیاسی مردم را وظیفه خود تلقی می نمود و بدان عمل می کرد و به همین جهت مبارزه با هجوم گسترده فرهنگی، سیاسی و اجتماعی رژیم پهلوی را در سرلوحه‌ی کار خود قرار داد و با فعال کردن هیأت علمیه اصفهان، زمینه های مبارزه را فراهم آورد و با جلسات مستمر این هیات در منزل خود یا سایر علما، هماهنگی

مناسب را در بین آنان بوجود آورد وجبهه‌ای گسترده با حضور تمامی علمای اصفهان در برابر نظام طاغوت ایجاد و همه را وارد این صحنه نمود.

آیت الله خادمی، با آیت الله کاشانی در جریان نهضت ملی شدن صنعت نفت همکاری داشت. پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ هـ.ش با آن که فضای خفقان بر جامعه حاکم بود، آیت الله خادمی با فدائیان اسلام ارتباط برقرار ساخت و در جهت اهداف آنان گام‌های مثبتی برداشت. نواب صفوی و یارانش در سفری که به اصفهان داشتند، به دیدار آیت الله خادمی رفتند و با او گفتگو کردند. ساواک همواره در پی به دست آوردن اطلاعاتی از فعالیت‌های سیاسی آیت الله خادمی بود.

آیت الله خادمی با آغاز نهضت امام خمینی (ره) در سال ۱۳۴۱ هـ.ش در مخالفت با انجمن‌های ایالتی و ولایتی برخاست. شروع قیام امام راحل عظیم الشان (ره) در سال ۱۳۴۲ هـ.ش و هم‌زمان شدن آن با ایام عزاداری سالار شهیدان، موجب گشت تا آیت الله خادمی این مراسم را به یک راهپیمایی با شکوه در جهت حمایت از قیام حضرت امام (ره) مبدل نمایند. با شروع نهضت، آیت الله خادمی گم‌شده‌ی خود را در وجود یار دیرینه‌اش امام خمینی (ره) یافت و با تلاش‌های مستمر خویش هر گونه اقدام و حرکت امام (ره) را مورد تایید و حمایت قرار داد و با صدور اعلامیه، مدارس حوزه علمیه اصفهان، بازار، نمازهای جماعت و... را به عنوان اعتراض تعطیل می نمود. وی در آن دوران که حتی یاد و نام امام خمینی (ره) جرم محسوب می شد، در منابر و محافل از امام (ره) یاد می نمود.

با اوج گیری مبارزات در سال ۱۳۴۲ هـ.ش، عده ای از مبارزین اصفهان با نظارت ایشان چند دستگاه تکثیر تهیه کرده و اعلامیه های حضرت امام خمینی (ره) و سایر علمارا با نام های مختلف چاپ کرده و در سطح وسیعی از تهران، اصفهان و سایر شهرستانها پخش می کردند. اما فعالیتهای زیر زمینی گروه های تحت امر او که در تشکل های ۳-۴ نفره فعالیت می کردند، در سالهای ۱۳۴۷ و ۱۳۵۴ هـ.ش توسط ساواک ضربه خورد.

پس از دستگیری امام (ره) که زمزمه‌ی شوم محاکمه و اعدام امام (ره) از سوی

دستگاه برخاست، به ابتکار یکی از مراجع وقت، علمای شهرهای مختلف به عنوان اعتراض به دستگیری مرجع بزرگ در تهران اجتماع کردند. آیه الله خادمی نیز به نمایندگی از روحانیت و مردم اصفهان به این جمع پیوست و در تنظیم اعلامیه‌های صادره از سوی علمای متحصن نقش به سزایی را ایفا نمود.

پس از آزادی امام خمینی (ره) از زندان، در پانزدهم فروردین ۱۳۴۳ هـ.ش، به منظور مطرح شدن محبوبیت امام خمینی (ره) در قلوب مردم و ایجاد وحدت در میان انقلابیون و مبارزان و تمامی اقشار مردم، چندین مجلس جشن در اصفهان برگزار و از وعاظ دعوت کرد، تا در این مجالس برای ایشان دعا کنند. در همین مجالس بود که سیاست‌های رژیم زیر سؤال رفت. وی همراه عده‌ای از مردم اصفهان، جهت دیدار با حضرت امام (ره) و اعلام حمایت از ایشان به قم رفتند و طی يك راهپیمایی باشکوه به حضور حضرت امام (ره) رسیدند. امام (ره) طی سخنانی در جمع حاضرین، از مردم اصفهان تشکر و آیه الله خادمی را به عنوان نماینده‌ی خود به مردم معرفی کرد و از مردم اصفهان خواست که از آیه الله خادمی قدردانی نمایند.

اقدامات آیه الله خادمی در خصوص حمایت از حضرت امام (ره) موجب خشم مضاعف ساواک شد. ساواک در ابتدا تصمیم گرفت ایشان را دستگیر و به تهران اعزام کند، ولی از ترس واکنش‌های مردمی و به منظور جلوگیری از اغتشاش و درگیری در اصفهان، به ملاقات رؤسای شهربانی و ساواک در تاریخ ۱۳۴۳/۲/۷ هـ.ش با ایشان بسنده کردند. ولی به رغم تذکرات شدید اللحن آنان و مراقبت بسیارشان، هیچ‌گاه آیه الله خادمی از فعالیت‌های خود دست برنداشت و حتی در منابر و محافل علنا حضرت امام (ره) را دعا می‌کرد.

پس از تبعید حضرت امام (ره) به ترکیه نیز، ارتباط آیه الله خادمی با امام خمینی (ره) قطع نشد و همواره با فرستادن افراد آگاه و مورد اعتماد که حامل نامه‌های سری وی به امام (ره) بودند، امام (ره) را در جریان مسایل اصفهان قرار می‌داد.

به دستور مقدم (مدیر کل اداره ی سوم ساواک) نامه‌های آیت الله خادمی تحت کنترل قرار گرفت، تا مکاتباتش از نظر ساواک پنهان نباشد. در سال ۱۳۴۴ هـ.ش با

آن که ساواک مدرک قابل اعتنایی از آیه الله خادمی نداشت، ولی از فعالیت‌های آشکار و پنهان ایشان به ستوه آمده بود؛ لذا به منظور دستیابی به منبع اصلی پخش اعلامیه ها، وی را به ساواک احضار و منزلشان را مورد بازرسی قرار دادند و ایشان را به اتهام نشر اکاذیب به دادگاه فرا خواندند و در يك محاکمه فرمایشی، به دو ماه حبس قابل خریداری محکوم کردند. وی پس از پرداخت مبلغ تعیین شده، مشمول منع پیگرد گردید.

وی بارها از سفر به حجاز و عراق برای انجام حج و زیارت عتبات، صرفاً به خاطر نگرانی ساواک از ملاقات ایشان با حضرت امام علیه السلام محروم شدند.

از دیگر اقدامات ارزشمند آیه الله خادمی، رسیدگی به خانواده‌های زندانیان و تبعیدیان دوران ستم شاهی بود. همواره آنان که پای در مسیر جهاد گذاشته بودند، ایشان را ملجأ و پناه امن خود می‌دانستند و هرگاه مشکلی پیش می‌آمد، رو به خانه‌ی این سید عظیم الشان می‌نهادند. در سال ۱۳۵۶ ه.ش نیز علیرغم مخالفت ساواک برای مرحوم حاج آقا مصطفی خمینی مجلس ترحیم برگزار کرد و در اعتراض به مقاله ی توهین‌آمیز روزنامه‌ی اطلاعات به حضرت امام علیه السلام علما و روحانیون را جمع و بیانیه‌ای علیه اقدامات رژیم صادر کرد.

با شروع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و بالا گرفتن آن، آیه الله خادمی برای آن که نهضت از مسیر اصیل خود منحرف نشود و مجالس، راهپیمایی‌ها و تظاهرات در برگیرنده‌ی اهداف حضرت امام علیه السلام باشد، با همفکری یارانش، به سازماندهی آن پرداخت و تمامی مراحل را تحت نظر گرفت و در بسیاری از آن‌ها شرکت جست. نقش محوری آیه الله خادمی در این مقطع حساس، آن‌جا خود را می‌نمایاند که تحصن ۱۵ روزه مادران و خواهران زندانیان سیاسی در منزل ایشان و با محاصره‌ی نیروهای امنیتی شکل گرفت. به هر حال آن عالم ربانی از ارکان مبارزه مردم اصفهان علیه رژیم پهلوی بود و به ویژه در جریان ۱۵ خرداد از مرجعیت و مبارزه امام خمینی حمایت‌های شجاعانه و بی دریغ داشتند و ساواک هم نسبت به فعالیتهای ایشان علیه رژیم حساسیت بالایی داشت. در واقعه ۵ رمضان ۱۳۹۷ ه.ق، منزل ایشان در خیابان چهارباغ

پایین و خیابان جامی، کانون نهضت مردم اصفهان علیه رژیم بود وبا حمله مأموران رژیم، تعدادی از انقلابیون در حوالی منزل ایشان به شهادت رسیدند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مردم اصفهان ایشان را به عنوان نماینده خود در مجلس خبرگان بررسی قانون اساسی و سپس نماینده خبرگان رهبری برگزیدند. در جریان جنگ ایران علیه عراق نیز ایشان در پشتیبانی از رزمندگان و تشویق مردم در کمک به جبهه های نبرد، تلاش فراوان داشتند.^۱

آیت الله خادمی از دیدگاه لوموند:

مرد قدرتمند شهر چنین می گوید: این شهر به وسیله مردم اداره می شود و نمونه ای است که نشانگر قدرت جمهوری اسلامی می باشد. حاکم واقعی اصفهان مردی است در حدود ۹۰ سال. این شخص برجسته به نام آیه الله خادمی، تمامی شهر را از منزل خویش که در انتهای يك كوچه بن بست در قسمت شرقی شهر قرار دارد، اداره می نماید. تمامی ساختمان محل سکونت وی ساده می باشد و اعلامیه های صادر شده و خبر تمامی حوادث به این جا می رسد. آقا در گوشه يك اتاق واقع در طبقه همکف درحالی که به متکایی تکیه کرده، نشسته است و عینک ذره بینی درشتی چشمانش را در خود گرفته است... دو دستگاه تلفن در اتاق کارش قرار دارد و به وسیله ی آن ها در جریان تمامی حوادث شهر و کشور قرار می گیرد و بنا به گفته نزدیکان و یارانش، وی از نیروی جسمی و روانی خوبی برخوردار می باشد که مدت ۳۰ سال است در میدان سیاست، سخت فعال است. وی در حال حاضر، شهر را با قدرت اداره می کند و رفت و آمد به منزل او لحظه ای قطع نمی شود. مشاوران و مسئولان قسمت های مختلف، به طور لا ینقطع در حال گزارش دادن می باشند... اتاق های مجاور نیز پر از مبارزان و مجاهدان می باشد. حدود ۱۵ نفر از یارانش از روی نقشه، شهر را به ۲۰ ناحیه تقسیم نموده و به این ترتیب آن ها مسئولیت کمک های

اقتصادی را عهده‌دار شده‌اند و این برنامه که حدود دو ماه است اجرا می‌شود وظیفه کمک به خانواده‌هایی را به عهده دارد که به علت ادامه اعتصابات از نظر مالی در مضیقه قرار گرفته‌اند. تمامی درخواست‌ها در این جا به صورت فیش‌بندی شده و طبقه‌بندی قرار دارد و مورد کنترل قرار گرفته و نوع نیاز خواه به صورت نقدی یا جنسی تعیین شده و در انتهای فیش مربوط درج می‌گردد. تعداد تقاضاها در حدود ۱۵ هزار می‌باشد که از محل سهم امام (نوعی مالیات که مؤمنین بسته به میزان درآمد خویش به رهبران مذهبی خود می‌پردازند) تأمین می‌شود. در طبقه بعدی منزل، ستاد مرکزی پلیس اسلامی قرار دارد که حدود ۱۲۰۰۰ جوان داوطلب از بین هزاران هزار جوان داوطلب، به وسیله جامعه مدرسین حوزه علمیه اصفهان انتخاب شده‌اند، که اینان شهر را به ۳۵ ناحیه تقسیم کرده‌اند که در هر منطقه یک مسجد یا مدرسه، حکم مرکز فعالیت برای آن‌ها را پیدا نموده است و این پلیس مسئول حفظ نظم در طی روز و امنیت در زمان شب می‌باشد. گفته می‌شود که فرمانده پلیس اصفهان سه روز پیش مراتب همبستگی و اطاعت خویش را نسبت به روحانیت، به آیه الله خادمی اعلام نموده است و بنا به گفته برخی افسران شهربانی، از تهران دستور داشته‌اند که روابط دوستانه و خوبی را با رهبران مذهبی در این ایام حساس داشته باشند. گشت‌های شبانه انجام شده در روزهای اخیر، به وسیله نیروهای اسلامی منجر به دستگیری چند نفر از سارقین و مرتکبین خلاف‌های گوناگون گردیده که اینان را جهت دآوری به نزد آیه الله برده و وی آنها را مطابق قوانین اسلامی مجازات نموده بود.^۱

ارتباط با علما:

آیه الله خادمی علاوه بر مشورت با علما در خصوص مسایل سیاسی، در سال ۱۳۴۲ ه.ش به عنوان رابط میان امام خمینی رهبر و علما برای ایجاد هماهنگی‌های لازم، از سوی علمای کشور تعیین شد. حجة الاسلام سید محمّد علی خادمی، فرزند وی، به

۱ - ترجمه شده از روزنامه لوموند، مورخ ۱۲/۱۱ نوریه ۱۳۷۹ (۲۱-۲۲ بهمن ماه ۱۳۵۷) مترجم: دکتر محمد رضا نقایان.

نقل از پدر، خاطره‌ای را که به سال ۴۲ باز می‌گردد، چنین نقل می‌کند:

«مرحوم پدر فرمودند: در سال ۴۲ که به قم رفته بودم، علما گفتند: شما بهتر است بین علما و بین امام علیه السلام و دیگران، هماهنگی ایجاد نمایید، تا حرف‌ها یکی باشد. من (آیه الله خادمی) هم پذیرفتم. آقایان علما گفتند: به امام علیه السلام بگویید: خلاصه، دارید تند می‌روید و ما نمی‌توانیم با شما بیاییم. طوری حرکت کنید که ما هم یا به پای شما بیاییم. خدمت امام مطلب آنان را منتقل کردم. امام علیه السلام يك جمله گفتند که مطلب برای من واضح شد. گفتند: فلاّنی (آیه الله خادمی) ما و شما عمرمان را کرده‌ایم؛ بهتر است که این بقیه عمر (اگر عمری باشد) برای خدا گذاشته شود و برای خدا کشته شویم. بروید بگویید اگر آن‌ها آهسته می‌آیند، حرکت خود را تندتر کنند. ما هم برگشتیم و به آقایان گفتیم: بسم الله! شما باید تندتر حرکت کنید تا به آقا برسید.»

مرجعیت حضرت امام علیه السلام:

پس از رحلت آیه الله العظمی بروجردی علیه السلام آیه الله خادمی چون پویایی مکتب را در محوریت امام علیه السلام می‌دید، تمام هم خود را در معرفی کردن حضرت امام علیه السلام بعنوان مرجع تقلید به کاربرد و از آن پس نیز شهریه‌های طلاب را با نام حضرت امام علیه السلام پرداخت می‌نمود. ساواک در سال ۱۳۴۷ ه.ش اعلام می‌کند: تنها کسی که شهریه امام را در ایران پرداخت می‌کند، شخص آیه الله خادمی است.

حجة الاسلام سید مهدی خادمی در مورد ارتباط و علاقه و ارادت پدر نسبت به امام می‌گوید:

«ایشان عجیب به حضرت امام علیه السلام علاقمند بودند و حتی امام علیه السلام را بیش از اساتید خود که ایشان را به اجتهاد رسانیده بودند، دوست می‌داشتند و بالاترین احترام را برای امام علیه السلام قایل بودند و هیچ وقت در مقام دعا و مظان استجابت دعا امام علیه السلام را فراموش نمی‌کردند و می‌گفتند: من می‌دانم این امام علیه السلام هدفش خدا است؛ این امام ارتباطاتی دارد؛ این امام حرفی که می‌زند، «الله» و «من الله» است و الگویی برای جامعه است.»

این احترام و علاقه دو جانبه بود و متن مهرآمیز و آکنده از احترام مکاتبات میان آن دو، گویاترین شاهد بر این مدعا است.

دلیل دیگر، دیدار امام با ایشان پس از انقلاب اسلامی است؛ آن گاه که امام در قم سکنی داشتند و آیه الله خادمی رحمته الله علیه نیز برای زیارت حضرت معصومه علیها السلام و دیدار با علما و حضرت امام رحمته الله علیه به قم مشرف شده بود، حضرت امام رحمته الله علیه به مجرد اطلاع از حضور ایشان در قم، به دیدار ایشان رفتند. آیه الله خادمی پس از پیروزی انقلاب نیز بیش از پیش حمایت قاطع و همه جانبه خویش را از آرمان‌های حضرت امام رحمته الله علیه به اثبات رساند. وی که در انتخابات خبرگان اول (قانون اساسی) و دوم از طرف مردم استان اصفهان به نمایندگی برگزیده شد و علی‌رغم پیری و ضعف و بیماری در جلسات آن شرکت می‌نمود و اولین جلسه مجلس خبرگان اول با ریاست سنی آن بزرگوار رسمیت یافت. با شروع جنگ تحمیلی، وی پشتیبانی در خور تحسینی از جبهه‌های نور نمود، به‌گونه‌ای که تلاش‌ها و کوشش‌های بسیار او در تاریخ انقلاب و دفاع مقدس برای همیشه در حافظه تاریخ ثبت گردیده است.

خدمات اجتماعی و فرهنگی:

آیه الله خادمی اقدامات خیریه فراوانی را با همت عالی خود انجام داده‌اند که برخی از آنها عبارتند از:

- ۱- تأسیس انجمن خیریه مددکاری امام زمان (عج) (ایتام).
- ۲- تأسیس خیریه احمدیه (شامل دبیرستان؛ و کتابخانه، ...).
- ۳- تأسیس انجمن خیریه صادقیه جهت خدمت رسانی به سالخوردگان و معلولان.
- ۴- تجدید بنای مسجد حاج رسولیهادر اصفهان.
- ۵- ساخت مساجدی در جزایر قشم و هرمز.
- ۶- تأسیس کتابخانه در مدرسه ملاعبدالله شوشتری در بازار اصفهان.
- ۷- تأسیس کتابخانه در مؤسسه احمدیه.
- ۸- امامت جماعت ظهرها در مسجد دارالشفاء و شب هادرمسجد حاج رسولیها.^۱

تالیفات:

- ۱- تقریرات درس میرزای نایینی درباره‌ی صوم و صلاة.
- ۲- تقریرات درس اصول، از اوایل مباحث الفاظ تا آخر معانی حرفی.
- ۳- تقریرات درس اصول، از بحث خاتمه براءت تا آخر تراجیح.
- ۴- حواشی بر طهارت و صلاة کتاب مصباح الفقیه حاج آقا رضا همدانی.
- ۵- رساله در عدم ارث زوجه از غیر منقول.
- ۶- رساله در لباس مشکوک.
- ۷- رهبر سعادت یا دین محمد (عج) در ۲ جلد، که به فارسی به طبع رسیده است.^۲

۱- ریشه ها و جلوه ها تشیع و حوزه علمیه اصفهان، ج ۱، ص ۴۲۵.

۲- اعلام اصفهان، ج ۲، ص ۶۱۲؛ گلشن ابرار، ج ۳، ص ۴۴۱.

علت نگارش کتاب رهبر سعادت :

حضرت حجت الاسلام والمسلمین فشارکی به نقل از استاد خود نقل می کند: آیت الله خادمی فرمودند: روزی در مراسم ختم یکی از سرشناسان محل شرکت کرده بودم، به طور اتفاقی پسر متوقاً- که تازه از اروپا فارغ التحصیل شده و به ایران بازگشته بود- کنار من نشست. در گفتگویی که میان ما رد و بدل شد، سخن به جایی رسید که آن جوان خدا را انکار کرد. به او گفتم: آیا اروپا با تمام پیشرفت‌های صنعتی که تاکنون داشته، توانسته است کرات و آسمان‌ها را در جستجوی خدا درنوردد و یقین کند که خدایی وجود ندارد؟ گفت: خیر.

گفتم: در این صورت، شما نیز یقین ندارید که خدا نیست؟ گفت: خیر، در شك و تردیدم.

گفتم: پس من شما را از شك و تردید بیرون می‌آورم؛ به طوری که یقین کنید خدایی هست. او قبول کرد و قرار شد که روزها به خانه ما بیاید و من به او درس توحید و دیگر اصول اعتقادی بدهم. نتیجه‌ی این نشست‌ها، کتاب «سؤال و جواب پیر و برنا» و یا «رهبر سعادت» شد.^۱

کلام حجة الاسلام والمسلمین فیروزیان در مورد کتاب رهبر سعادت:

«روزی کتابی به دستم رسید با عنوان رهبر سعادت یا دین محمد ﷺ مؤلف کتاب، که با قلمی شیرین مطالب علمی را با زبان ساده در اطراف اصول عقاید به رشته تحریر در آورده بود، حسین خادمی نام داشت. چون زمان رضا شاه و مدتی بعد از او کتب مذهبی کمتر نوشته می شد، آن هم با این قلم روان و مطالب پر محتوا و همه فهم، چنان مرا مجذوب کرد که برای تشویق نویسنده جهت اقدام او به نوشتن کتب دیگر در این زمینه عازم اصفهان شدم. آن زمان علاوه بر آسفالت نبودن جاده ها و ماشین های اغلب فرسوده که در مسیر های خاکی به کندی حرکت می کردند، ناامنی و دزدی های مسلحانه از ماشین و مسافر هم مزید بر علت

بود، که ناگزیر اتوبوس‌های مسافر بر یا سواری وباری هر کجا به شب برخورد می کردند، برای استراحت تا صبح، خود را به قهوه‌خانه‌های وسط راه می رساندند. این سفر حدود پنج روز به طول انجامید. در بدو ورودم به اصفهان از مدیر گاراژ پرسیدم: حسین خادمی کیست و منزلش کجاست؟ گفت: ایشان یکی از روحانیون بزرگ اصفهان و منزلش هم در چهار سوق درب شیخ است. من که برای اولین بار به اصفهان آمده بودم، با پرسیدن از مردم به خانه ایشان رسیده و چون وقت مغرب بود آقا به مسجد رفته بود. با رهنمایی مستخدم به اتاقی که در طبقه دوم بود وارد شدم و به انتظار نشستم. آقا پس از یک ساعت وارد شد. من به احترام او برخاسته و معانقه کر دیم. ایشان از اسم و محل سکونت و مقصودم از آمدن به اصفهان سؤال کرد. پس از شنیدن جواب و این که مقصود از آمدنم را به اصفهان، تشویق ایشان به نوشتن دیگر کتب مذهبی دانست، ایشان هم مرا تشویق به آمدن و ماندن در اصفهان کرد. در همین دیدار با دعوت آیت الله خادمی مقدمه سفر مرحوم فیروزیان فراهم شد و ایشان از شهر سبزوار به اصفهان کوچید و در این شهر به فعالیت و تبلیغات اسلامی پرداخت.^۱

لازم به ذکر است که آیه الله خادمی دارای کتابخانه نفیسی بودند، که تعدادی از کتب خطی آن به خط مؤلفین بوده و اکنون در اختیار فرزندان ایشان، حضرت حجة الاسلام والمسلمین محمد علی خادمی و حضرت حجة الاسلام والمسلمین سید مهدی خادمی که از فضلاء حوزه علمیه قم می باشند، قرار دارد.^۲

رحلت

آیه الله خادمی پس از یک دوره بیماری طولانی، صبح روز بیستم اسفند ۱۳۶۳ هـ در ۸۶ سالگی در اصفهان دار فانی را وداع گفتند و از سوی استانداری اصفهان سه روز عزای عمومی و یک روز در همه استان تعطیل اعلام شد و حوزه علمیه اصفهان

۱ - خاطرات و اسناد حجة الاسلام فیروزیان، تدوین: رحیم نیکبخت، ص ۷۸-۷۹.

۲ - ریشه ها و جلوه های تشیع و حوزه علمیه اصفهان، ج ۱، ص ۴۲۵.

یک هفته تعطیل گردید. جنازه ایشان پس از انتقال به مشهد، عصر روز ۲۱ اسفند از مسجد ملا هاشم با شرکت گسترده مردم و علماء تا حرم مطهر امام رضا (ع) تشییع و در محل دار السلام دفن گردید.^۱

امام خمینی (ع) به مناسبت رحلت این عالم ربانی، پیامی ارسال داشتند، که متن آن بدین قرار است:

بسم الله الرحمن الرحيم
 انا لله و انا اليه راجعون

رحلت تأسف انگیز عالم عادل متعهد و خدمتگزار به اسلام و مسلمین، حضرت حجة الاسلام و المسلمین آقای حاج حسین خادمی (رحمت الله عليه) موجب تأثر و تأسف گردید. این عالم متقی، بحق خادم صادق شریعت و حافظ حدود اسلام و سرمشق تقوی و علم و عمل برای دیگران بود و فقدان و رحلتش ثلمه‌ای بر اسلام و حوزه های علمیه بود. امثال این شخصیت ها که یادگار سلف صالح و نمونه هایی از بزرگان علم و تقوا بودند، ذخیره‌هایی بوده و هستند که ما باید با جان و دل قدرشان را بدانیم و در حیات و مماتشان پیروی از سیره‌ی حسنه‌ی آنان کنیم.

این جانب این ضایعه را به ولی عصر (ع) و به ملت شریف ایران به ویژه علمای اعلام و حوزه های مقدسه علمیه و اهالی محترم اصفهان تسلیت عرض می کنم و برای خاندان محترمشان پس از تسلیت، صبر و اجر مسألت می کنم. خداوند این عالم جلیل و میهمان عزیز را در جوار رحمت خود معمول عنایات خاضه خود فرماید.

والسلام علی عبادالله الصالحین و رحمة الله و برکاته.

هیجدهم جمادی الثانی ۱۴۰۵ بیستم
 اسفندماه ۱۳۶۳

رهبر فرزانه و دانشمند انقلاب اسلامی، حضرت آية الله العظمی خامنه‌ای «دام

۱ - مشاهیر مدفون در حرم رضوی، ص ۱۲۹.

۲ - خادم شریعت، ص ۳۲.

ظله العالی» نیز در پیامی چنین آورده‌اند:

«فقدان این عالم بزرگوار و شخصیت برجسته فقاہت، امت مسلمان و جامعہ محترم روحانیت را از وجود فقیہی خدمتگزار و وارسته، کہ خدمات علمی و دینی و اجتماعی و مجاہداتش از آغاز نہضت اسلامی ایران بہ رہبری امام امت تا پایان عمر مشہود عموم بود، محروم ساخت.»^۱

www.ketab.ir